

6. DIVISJON

Tromsø, 16. august 1940.

101572

Til

Administrasjonsrådets formann,
herr Fylkesmann Christensen.

Nord-Norges forsvar.

I forbindelse med forhandlingene før kampene i Nord-Norge ble innstillet framholdt Divisjonen at troppene i Finnmark - 2 bataljoner og det forsterkede Garnisonskompani i Sør-Varanger og et motorisert batteri felttropper - burde søkes opprettholdt gjennom forhandlinger med tyskerne.

Dette ønske ble det tatt hensyn til forsåvidt som det ble bestemt at troppene skulle opprettholdes til de ble avløst av tyske tropper.

Troppene ble stillet under fylkesmann Gabrielsen som i den anledning fikk stabsjefen ved 6. Divisjon til rådighet som stabsjef. Og det alminnelige direktiv fra Forsvarets Overkommando gikk ut på at troppene under ingen omstendigheter måtte komme i en situasjon som hadde karakteren av samarbeid med de tyske tropper. Da skulle de straks demobiliseres.

Tyskerne viste til å begynne med ingen interesse for å overta vaktetoldet i øst. Den siste beskjed som kom fra Forsvarets Overkommando gikk ut på at tyskerne ikke hadde til

hensikt å avløse våre tropper som derfor skulle bli stående.

Noen dager etter kom likevel meddelelse om at troppene skulle avløses. Og i slutten av juli var våre tropper i Øst-Finnmark demobilisert.

Det har f. t. ingen hensikt å undersøke om det kunne eller burde vært gjort mer for at Norge selv fikk besørge vakt-holdet mot øst. Derimot er det absolutt nødvendig å treffe forberedelser for den situasjon som vil oppstå når tyskerne igjen trekker sine tropper bort.

Vi vet lite om når dette vil skje. Det kan hende det vil ta lang tid, og at det forsåvidt er å ta bekymringer unødig på forskudd. På den annen side har årets begivenheter gitt uhyggelige illustrasjoner til faren ved å stole på vår evne til å forutse endog meget forestående begivenheter.

Vi vet heller ikke noe om under hvilke forhold politisk og strategisk sett tyskerne vil trekke seg ut av Nord-Norge. Men rent eksempelvis skal nevnes at om det skulle foregå i løpet av inneværende måned - og endog det kan vel ingen med sikkerhet benekte muligheten av - ville det med overveiende sannsynlighet bety tapet av større deler av Nord-Norge og kanskje deler av resten av Nord-Skandinavia med.

Det dreier seg ikke om bare mobilisering av Varanger bataljon. Tvertimot bør denne bataljon ikke mobiliseres for grensevakt om igjen. Den har hatt så lang tjeneste og så deprimerte tjeneste under krigen at den ikke påny bør settes inn på samme måte.

6. Divisjon har under nøytralitetsvakt under Finnlandskrigen framholdt at det trenges 3 1/2 bataljon og ca. 2 batterier for å oppta forsvarskamp i Øst-Finnmark. Og styrken

ble også etterhvert bragt opp til denne styrke som så ble redusert med én bataljon og ca. et batteri da Nord-Norge ble angrepet annetsteds.

Betydningen av grensevakten i Øst-Finnmark illustreres best ved det faktum at vi fant å måtte holde 2 1/2 vel-trenet bataljon og et batteri der gjennom hele krigen tiltross for at vi ikke så oss istand til å skaffe våre bataljoner på Narvikfronten avløsning.

På et tidspunkt i begynnelsen av mai var det besluttet å føre en bataljon vekk. Men tanken ble oppgitt da vi fikk grunn til å mistenke at den engelske flåte ikke betydde noen pålitelig sikring for våre østlige farvann. Og Forsvarets Overkommando meddelte etterpå at den med engstelse hadde mottatt meddelelse om Divisjonens beslutning om å svekke styrken i Øst-Finnmark.

Vi kan idag ikke mobilisere innen en rimelig frist og kan ikke etablere vakthold innen den frist tyskerne kan forventes å gi oss før de eventuelt forlater området.

Vi kan overhodet idag ikke etablere en ordnet mobilisering. Vi er i den situasjon at vi kan bli nødt til å be tyskerne ikke å forlate Nord-Norge for ikke å utsette dette - og våre naboland - for en ny katastrofe.

Det militære distriktsforvaltningskontor for Nord-Norge henstiller at det blir tatt opp forhandlinger med okkupasjonsmyndighetene om gjenopptagelse av normal fredsvirksomhet for 6. Divisjonens vedkommende.

Mobiliseringsoppgjørene må bringes i orden og krigstjenestekøtt og meddelelse om krigstjenestegjøring må sendes ut som vanlig - eller helst alt ut på høsten.

Mobiliseringsplanene må revideres og det trenges

avtale med de lokale tyske myndigheter om lagringen av avdelingenes militære utstyr.

Det bemerkes at en slik ordning ikke vil være i strid med avtalen mellom den norske og den tyske overkommando om innstillingen av fiendtlighetene i Nord-Norge. Den vil tvertom være den naturlige konsekvens av avtalen.

Før ovenstående skrivelse kunne ekspederes herfra, mottok kontoret telegram fra l. Hærkontor om at forsvaret helt skulle oppløses fra 30/9 1940.

Saken har dermed statsteknisk mistet sin aktualitet. Jeg anser det derfor ikke lenger nødvendig å innhente underskrift fra fungerende divisjonskommandør.

Men nasjonalt er saken framdeles aktuell - og akutt.

Når - og hvis - tyskerne nå forlater Nord-Norge, vil landsdelen gå over på andre hender. For Norge er den tapt hvis vi ikke sørger for å bli istand til selv å besette den militært.

Endog en engelsk seier vil ikke skaffe oss Nord-Norge tilbake, hvis vi først mister det.

Ovenstående skrivelse inneholder bare premisser. Såvidt jeg forstår er de utvilksomme.

Konklusjonen er såvidt jeg kan se like utvilksom:

Bestemmelsen om at Den norske forsvarsmakt skal oppløses fra 30. september må - for ingen pris - bli effektiv.